نگاه بیرون

ایران و روسیه به دنبال راه‌حل سیاسی برای سوریه

FT FINANCIAL TIMES

دیوید گاردنر

● پنج‌سال از آغاز جنگ داخلی در سوریه می‌گذرد اما تلاش‌ها برای یافتن راه‌حل مسالمت‌آمیز برای این بحران تاکنون به نتیجه نرسیده است. در شرایطی که استمرار درگیری‌ها در سوریه، امیدها را برای یافتن راه‌حلی سیاسی در این کشور کاهش داده، نشانه‌هایی در حال شکل‌گیری است مبنی‌بر اینکه ایران و روسیه به طور جدی درصدد یافتن راه‌حلی سیاسی در مورد این بحران هستند. محمدجواد ظریف، وزیر خارجه ایران، هفته گذشته در حاشیه اجلاسی سالانه در اسلو نروژ با همتای آمریکایی‌اش، جان کری، دیدار کرد. او ظاهرا اعلام کرده که تهران حاضر است در مورد فرمول‌های پایان جنگ، منعطف‌تر باشد. برکناری حسین امیرعبداللهیان از معاونت عربی- آفریقایی وزارت خارجه و آغاز به کار علی شمخانی به‌عنوان مسئول ایران در مورد سوریه نیز در همین راستاست. گرچه قدرت تصمیم‌گیری در نهایت در دست آیت‌الله خامنه‌ای، رهبر معظم ایران است، اما این تحولات نشان از [تغییر رویکرد ایران در مورد سوریه دارد]. به‌عنوان مثال آقای شمخانی می‌تواند نقش مهمی داشته باشد. او فرمانده نیروی دریایی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی بوده و خود یک ایرانی عرب‌تبار است و در ارتباط مستقیم با مراکز سیاسی در ایران است. او در دولت اصلاحات وزیر دفاع بود (از سال ۱۹۹۷ تا ۲۰۰۵ میلادی) و همچنین رئیس شورای‌عالی امنیت ملی در دولت روحانی است. با توجه به مهارت‌های او به نظر می‌رسد که انتصابش در مقام اخیر نشان‌دهنده تمایل ایران به حل بحران در سوریه است. با توجه به مهارت و صبر بالای استراتژیکی که ایران در جریان مذاکرات هسته‌ای از خود نشان داد، به نظر می‌رسد شتاب کنونی در شرایط فعلی به این دلیل است که اقدامات این کشور متوجه عرصه‌ای فراتر از سوریه است. در شرایط کنونی، با وجود برداشته‌شدن تحریم‌ها، هنوز دسترسی ایران به نظام بانکی بین‌المللی کامل برقرار نشده و در وضعیتی که وضعیت پیوندهای اقتصادی بین‌المللی مشخص و مطمئن نیست، ایران می‌خواهد تحریم‌های ثانویه را از میان ببرد. در شرایطی که بحران در سوریه مدام شدت می‌گیرد، به نظر می‌رسد که روسیه و ایران بیش از گذشته سعی دارند درباره آینده آن کشور در محاسبات خود ارزیابی مجدد انجام دهند. درحالی که روسیه و ایران بر ماندن اسد در قدرت اصرار دارند، غربی‌ها می‌گویند او باید از قدرت کناره‌گیری کند. هر دو طرف اما نگران ایجاد خلأ قدرت و قدرت‌گیری نیروهای تروریست از جمله القاعده و داعش هستند. دراین‌میان، روس‌ها اشاره کرده‌اند که درصدد تدوین قانون اساسی جدیدی برای سوریه هستند و به نظر می‌رسد، ایران نیز جایگزین‌شدن یک نظام حکومتی فدرال با مرکزگرایی کمتر را به‌عنوان راه‌حل پذیرفته است. این برداشتی از گفت‌وگوی اخیر ظریف با سایت «المانیتور» است. اگرچه ادامه درگیری‌ها در سوریه می‌تواند تحلیل‌ها را به انحراف بکشد اما جدی‌بودن تهران و مسکو را باید به چند علت باور کرد: اول هزینه بالایی که این جنگ برای هر دو کشور دارد به‌خصوص آنکه قیمت نفت نیز کاهش یافته است و تحریم‌های اقتصادی نیز به دو کشور صدمه زده است. مقام‌های امنیتی می‌گویند که هزینه جنگ در سوریه بین ۶۰۰ تا ۸۰۰ میلیون دلار در ماه در فاصله سال‌های ۱۴-۲۰۱۳ میلادی بوده است. نکته دوم آنکه سطح بالای حمایت دو کشور از اسد ممکن است اکثریت سنی سوریه را در مقابل آنان در بلندمدت قرار دهد. روسیه ۲۵ میلیون سنی در درون مرزهای خود دارد و داعش در حال قدرت‌گیری در جنوب قفقاز است. ایران نیز خواستار بهبود روابط با کشورهای منطقه است، در نتیجه در صورت تداوم جنگ در سوریه نمی‌تواند این هدف را به پیش برد. مورد سوم، حجم بالای تلفات ارتش سوریه است. تمامی این شرایط در کنار هم، سبب شده که روسیه و ایران به‌سوی یافتن راه‌حلی سیاسی حرکت کنند. حداقل نشانه‌های اخیر، چنین چیزی را نشان می‌دهد.

کوتاه دیپلماسی

واکنش ترامپ به قرارداد ایران و بویینگ

● **ایسنا:** دونالد ترامپ، نامزد احتمالی حزب جمهوری‌خواه در انتخابات ریاست‌جمهوری آمریکا، به قرارداد ایران و شرکت بویینگ برای خرید صد فروند هواپیما واکنش نشان داد. ترامپ با انتقاد از رقیب خود از حزب دموکرات گفت: توافق هسته‌ای فاجعه‌بار با ایران مقدمه‌چینی هیلاری کلینتون برای معاملات تجاری با ایران بود. او گفت: این هم نمونه‌ای دیگر از سبک حکومت‌کردن کلینتون است که می‌گوید پول بده تا بازی کنی. او با دشمنان خارجی ما تا زمانی که آنها جیب‌هایش را پر پول کنند، معامله خواهد کرد.

politics@sharghdaily.ir

سخنرانی در سنا، رایزنی در الیزه

وزیر خارجه ایران با رئیس‌جمهوری فرانسه دیدار کرد

شرق: محمدجواد ظریف وزیر امور خارجه کشورمان که عصر سه‌شنبه به پاریس رفته بود، دیروز با فرانسوا اولاند رئیس‌جمهوری این کشور دیدار و گفت‌وگو کرد. رایزنی و تبادل‌نظر درباره آخرین توافقات رؤسای جمهور دو کشور، روابط دوجانبه و مسائل منطقه‌ای از عناوین گفت‌وگوهای دو طرف اعلام شد. ایران و فرانسه در سفر روحانی به پاریس قراردادهایی به ارزش ۳۰ میلیارد یورو امضا کرده بودند که بخشی از این قراردادها از جمله خرید ۱۱۸ فروند هواپیمای ایرباس همچنان موردبحث رسانه‌ای است و تکلیف آن مشخص نشده است.

سخنرانی در کمیسیون امور خارجه و دفاع سنای فرانسه نیز از دیگر بخش‌های مهم سفر ظریف بود چراکه حضور و سخنرانی یک مقام ایرانی در مجلس کشوری همچون فرانسه چندان مسبوق به سابقه نیست و فارغ از آنکه ظریف در آنجا سخن گفته، حائزاهمیت است. وزیر امور خارجه کشورمان در دومین‌روز از سومین تور اروپایی خود با «لارشه» رئیس سنای فرانسه و «بارتلون» رئیس مجلس ملی فرانسه در محل این مجالس دیدار و گفت‌وگو کرد.

گفت‌وگوهایی که زمینه تقویت روابط پارلمانی دو کشور را فراهم کرد و قرار است هفته آینده در تهران میزبان رئیس مجلس ملی فرانسه باشیم. ظریف در نشست کمیسیون سیاست خارجه، به انتخابات دهمین دوره مجلس شورای اسلامی اشاره کرد و گفت: «رئیس مجلس و رؤسای کمیسیون‌ها انتخاب شده‌اند و در آینده نزدیک هم اعضای کمیسیون‌های دوستی انتخاب خواهند شد و زمینه برای روابط نزدیک‌تر پارلمانی بین مجلس ایران و پارلمان فرانسه فراهم خواهد شد»، او ادامه داد: «در وزارت امور خارجه این روابط را تشویق خواهیم کرد و این امر برای دوستی مشترک دو کشور مؤثر است».

رئیس دستگاه دیپلماسی کشورمان در بخش دیگری از سخنان خود به موضوع مبارزه با تروریسم اشاره کرد و گفت: «برای این کار به همکاری نیاز است. ما باید آمادگی پذیرش مشکلات و یافتن راه‌های مشترک را داشته باشیم و در این مسیر حرکت کنیم». او مبارزه با تروریسم را نیازمند تلاش جهانی دانست و گفت: «ما به عنوان قربانی تروریسم آمادگی هرگونه همکاری برای حل این مشکل جهانی را داریم».

ظریف یادآور شد: «امروزه در حوزه مسائل منطقه‌ای هیچ مشکلی محدود به یک محل نخواهد بود، متأسفانه شاهد وقوع جنایاتی در فرانسه بودیم و این جنایات این واقعیت را نشان داد که در دنیای کنونی هیچ مشکل محلی‌ای نداریم و مشکلات از محلی به محل دیگر گسترش می‌یابد و این نشان می‌دهد برای این مشکل راه‌حل محلی نداریم و راه‌حل‌ها باید جهانی باشد». به گفته او، این مشکل، مشکلی نیست که از راه نظامی حل شود. مشکلات سیاسی نیازمند راه‌حل سیاسی است و مهم‌تر از مشکلات سیاسی، مشکلات مبنایی است که به گسترش افراط‌گرایی منجر می‌شود.

وزیر امور خارجه احساس به حاشیه رانده‌شدن، بی‌احترامی و ناکامی‌های اقتصادی و بی‌عدالتی جوانان در جوامع مختلف را زمینه‌ساز شرایطی عنوان کرد که افراد عوام‌فریب بتوانند جوانان را به گروه‌های تروریستی جذب کنند. او در ادامه تصریح کرد: «هم‌زمان با مبارزه با گروه‌های افراطی باید این گروه‌ها را از منابع مالی و انسانی محروم کنیم و این نیازمند تلاش جهانی است».

زمینه‌های همکاری

ظریف در پاسخ به سؤالات اعضای کمیسیون گفت: «همکاری‌های بسیار خوبی در حوزه فرهنگی با فرانسه داریم و گفت‌وگوهای بسیار خوبی را شروع کرده‌ایم». او با بیان اینکه ایران کشور بسیار مستعدی برای پذیرش گردشگران خارجی است، افزود: «امکان زیادی برای سرمایه‌گذاری در حوزه توریسم وجود دارد. احساس می‌کنم ایران و فرانسه در این زمینه به‌خوبی می‌توانند با هم کار کنند چون صنعت توریسم در ایران نیاز به سرمایه‌گذاری دارد و فرانسه در حوزه تخصصی توریسم و سرمایه‌گذاری امکانات لازم را دارد». وی همچنین به توسعه روابط پارلمانی اشاره کرد و گفت: «درباره زمینه‌های همکاری پارلمانی هم پارلمان دوستی تشکیل خواهد شد و در چند هفته آینده و با حضور رئیس مجلس ملی فرانسه در تهران این گروه تشکیل خواهد شد». وزیر امور خارجه کشورمان درباره همکاری‌های تجاری و اقتصادی نیز گفت: «درباره همکاری‌های اقتصادی و تجاری بین دو کشور، سابقه بسیار خوب و زمینه‌های بسیار زیادی وجود دارد. در ایران نیروی انسانی بسیار نخبه و توانایی داریم. پنجمین کشور در دنیا از نظر تعداد فارغ‌التحصیلان دانشگاهی هستیم و در حوزه بایو و نانوتکنولوژی بین ۱۰ کشور اول دنیا قرار داریم».

روابط منطقه‌ای مهم‌تر از موضوع هسته‌ای

مسائل منطقه و رابطه ایران و عربستان یکی دیگر از محورهای سؤال‌شده اعضای کمیسیون سیاست خارجه، دفاعی و نیروهای مسلح فرانسه بود. ظریف در پاسخ به این بخش از سؤالات آنها گفت: «به دنبال روابط خوب با همه همسایگان خود هستیم و اولویت ما روابط خوب منطقه‌ای است و این مسئله حتی از موضوع هسته‌ای هم مهم‌تر است».

او افزود: «از ابتدا معتقد بودیم که منطقه ما نیازمند یک چارچوب همکاری و گفت‌وگوی منطقه‌ای است بنابراین پیشنهاد ایجاد یک مجمع گفت‌وگو در خلیج فارس را ارائه کردیم که شبیه چیزی است که شما آن را به عنوان پروژه هلسینکی می‌شناسید». او ضمن تأکید بر ضرورت پایبندی به اصولی همچون احترام به مرزها و مداخله‌نکردن در امور داخلی دیگران، اظهار کرد: «چند سالی است پیشنهاد ایران برای گفت‌وگو مطرح شده است». رئیس دستگاه دیپلماسی با بیان اینکه ایران یک جامعه تک‌صدایی نیست و دیدگاه‌های مختلفی در آن وجود دارد، خاطرنشان کرد: «ما خواهان روابط منطقی هستیم؛ اینکه حقوق مردم بحرین توسط گروهی خدشه‌دار شود و مردم از حقوق خود محروم شوند را نمی‌توانیم بپذیریم؛ در عین حال حسن همجواری یک سیاست غیرقابل‌تغییر ایران است». ظریف با بیان اینکه منطقه ما نیازمند راهکار سیاسی است، تأکید کرد: «در راه نظامی، یک طرف برنده و یک طرف بازنده است و این راهکار جواب نمی‌دهد پس ناگزیر از یافتن راهکار سیاسی هستیم و باید مردم سوریه را که حق انتخاب دارند، تشویق کنیم». وزیر امور خارجه با بیان اینکه در سه، چهار سال گذشته تمرکز روی یک فرد بود، اظهار کرد: «این به معنای بازی برد و باخت است و هیچ‌کسی نمی‌تواند آن را به نتیجه برساند و مسئله را طوری مطرح می‌کنند که باعث شکست می‌شود. بنابراین باید به جای تمرکز روی فرد، روی روش‌ها تمرکز کنیم».

او با اعلام آمادگی برای همکاری با فرانسه در زمینه مسائل منطقه گفت: «ما معتقدیم مشکل سوریه، لبنان، بحرین و یمن باید توسط مردم آن منطقه و کشور حل شود. کشورهای خارجی باید صرفا کمک کنند؛ ما نمی‌توانیم دیکته کنیم. اگر تلاش این‌چنینی کنیم، با مقاومت مردم مواجه می‌شویم».

خطری بانک‌ها را تهدید نمی‌کند

نگرانی‌های بانکی از همکاری با ایران که این روزها در همه جلسات دیپلماتیک ظریف موردتوجه است، در فرانسه نیز فراموش نشد. او نگرانی‌های بانکی برای همکاری با ایران را متأثر از فضای روانی دوران تحریم توصیف کرد و گفت: «هیچ خطری بانک‌ها را برای این همکاری تهدید نمی‌کند». او افزود: «با وجود اینکه چندین گزارش آژانس بین‌المللی انرژی اتمی تصریح کرده که ایران همه تعهدات خود را انجام داده است اما متأسفانه هنوز فضای روانی دوران تحریم که بانک‌ها را از ارتباط با ایران منع می‌کرد، در برخی بانک‌های اروپایی و بسیاری از بانک‌های فرانسه وجود دارد».

> **ظریف وقتی درباره مسائل منطقه سخن می‌گفت، با بیان اینکه در سه، چهار سال گذشته تمرکز روی یک فرد بود، اظهار کرد: «این به معنای بازی برد و باخت است و هیچ‌کسی نمی‌تواند آن را به نتیجه برساند و مسئله را طوری مطرح می‌کنند که باعث شکست می‌شود. بنابراین باید به جای تمرکز روی فرد، روی روش‌ها تمرکز کنیم**

وزیر خارجه کشورمان با بیان اینکه «این فضا به نظر ما غیرواقعی است و هیچ خطری برای همکاری با ایران بانک‌ها را تهدید نمی‌کند»، گفت: « از نظر ما بی‌ان‌پی پاریبا (بانک فرانسوی) نزدیک ۹ میلیارد دلار توسط آمریکا، غیرقانونی جریمه شده است. بنابراین برای بازگشت به بازار ایران نگرانی دارد». وی اظهار کرد: «فرانسه در گذشته نقش بسیار مهمی ایفا کرد؛ برای اینکه اجازه نداد تحریم‌های فرامرزی آمریکا موفق شود. شما با حضور در ایران می‌توانید از امکانات وسیع انسانی در تولید و صادرات به منطقه استفاده کنید و با توجه به سابقه بسیار طولانی همکاری ایران و فرانسه در زمینه خودروسازی و سایر حوزه‌ها، زمینه‌های همکاری بسیار زیاد است».

ظریف در دیدار با جرالد لارشه، رئیس مجلس سنای فرانسه نیز تأکید کرده بود: «مشکل ترانسفر بانکی مشکل اراده سیاسی است». او در این دیدار به نقش ارتباطات پارلمانی در افزایش فهم طرفین از یکدیگر نیز اشاره کرد و گفت: «بین ایران و فرانسه دو دسته روابط و توافق وجود دارد؛ یکی نیاز به تعامل بانکی ندارد، مانند روابط فرهنگی و گردشگری و مشورت‌های سیاسی و دیگری روابطی که نیاز به روابط بانکی دارند». او با بیان اینکه فرانسه باید برای شکستن این جو روانی اقدام کند، گفت: «ما معتقدیم هیچ مشکلی در روابط بانکی وجود ندارد و در چارچوب توافق هسته‌ای، آمریکا باید از ایجاد مانع در روابط سایر کشورها با ایران خودداری کند».

سؤالات فرانسوی‌ها

یکی از نمایندگان فرانسوی با اشاره به اینکه «شما (ایران) احتیاج به نوکردن هواپیماهایتان دارید و گفتید بویینگ هم به قرارداد ایرباس پیوست»، از ظریف پرسید با توجه به اینکه فقط پنج بانک قبول کردند از نظر مالی پشتیبانی کنند، شما فکر می‌کنید این قراردادها عملیاتی می‌شود؟ ظریف نیز در پاسخ به روابط خوب با ترکیه و چین اشاره کرد و گفت: «ما هم می‌توانیم ۱۱۸ ایرباس بخریم هم بویینگ، چراکه نیاز داریم و مانعی نیست. ما احساس می‌کنیم توافق بویینگ کمک می‌کند».

یکی دیگر از اعضای سنای فرانسه به ظریف گفت: «آمریکایی‌ها این فروش را قبول نکرده‌اند و ما می‌دانیم ایران می‌تواند هواپیمای زیادی بخرد، اما آمریکایی‌ها مخالف‌اند». پاسخ رئیس دستگاه دیپلماسی کشورمان این بود: «اگر بخواهم دیپلماتیک جواب بدهم، باید بگویم یکی از محدودیت‌هایی که آمریکایی‌ها ایجاد می‌کردند با قرارداد با بویینگ رفع شد، اما مشکل بانکی هنوز وجود دارد. بانک‌های فرانسوی محدودیتی از لحاظ قانونی ندارند، اما از لحاظ روانی محدودیت دارند. ما با آمریکایی‌ها برای رفع این مشکلات روانی از نزدیک کار می‌کنیم و آنها باید آن محدودیت‌ها را رفع کنند».

ظریف درباره حقوق بشر که از سوی دیگر نمایندگان موردسؤال بود نیز گفت: «ما اعتقاد داریم حقوق بشر یک امر ملی است که از طریق رعایت حقوق شهروندان توسط حکومت تأمین می‌شود. اگر به منطقه ما نگاه کنید، کمترکشوری را خواهید دید که در ۳۷ سال گذشته تمام امورش بر اساس انتخابات بوده باشد. شاید شما انتقاد داشته باشید، اما در هر مرحله انتخابات ایران پیش‌بینی کسانی که می‌گفتند انتخابات از پیش تعیین‌شده است، غلط از آب درآمد».

الگوهای قدیم جواب‌گو نیست

ظریف همچنین در مؤسسه ملی کشورداری ENA سخنرانی کرد و گفت: قدرت‌های بزرگ در حفظ شهروندان خود ناتوان‌اند و تا زمانی که شکل فکرکردن را عوض نکنیم، نمی‌توانیم مشکلات را حل کنیم و مشکلات به قوت خود باقی می‌مانند. او ضمن ابراز خرسندی از حضور خود در این مؤسسه، گفت: «آمدیم تا بدانیم آیا الگوهای قدیمی در سیاست خارجی جواب‌گو خواهد بود یا اینکه باید به دنبال الگوهای جدید باشیم. همه‌چیز در عصر ما از محیط زیست تا اقتصاد امنیت، جهانی شده و هیچ چیزی منطقه‌ای نیست. یا همه با هم سود می‌کنیم یا زیان؛ نمی‌توانیم دور خودمان حصار بکشیم که مثلا از گرم‌شدن زمین جلوگیری کنیم. تا با هم کار نکنیم نمی‌توانیم امنیت و محیط زیست را حفظ کنیم». به گفته او، اگر به دنبال بازی با حاصل‌جمع صفر هستید، یکی می‌برد و همه می‌بازند. گفتنی است ظریف در این سفر برنامه‌های دیگری مثل دیدار با رئیس کمپانی «ایرباس» و وزیر اقتصاد فرانسه نیز داشت که به خاطر فشردگی برنامه‌ها لغو شد. وزیر خارجه کشورمان بعد از ترک فرانسه راهی آمستردام شد.

الو شرق ۸۸۶۴۰۲۶۰

sharghline@sharghdaily.ir
پیامک: ۳۰۰۰۴۶۹۹

● در تأمین اجتماعی قانونی هست که اگر پدر خانواده فوت کند، به دختران خانواده (هر تعدادی که باشند) اگر برگه طلاق بیاورند، درصدی از مستمری پدر را می‌دهند و هیچ‌گونه تحقیقی درباره صوری‌بودن با نبودن آن نمی‌کنند؛ درصورتی‌که این امر عواقب اجتماعی- فرهنگی و سیاسی دارد و می‌تواند باعث ازهم‌پاشیدن خانواده‌ای شود. از مجلسیان محترم می‌خواهم که به این موضوع رسیدگی کنند.

● بازنشسته تأمین اجتماعی هستم و بیماری خاص دارم. به پایه حقوق من ۱۴ درصد اضافه کردند، در رسانه‌ها مشاهده می‌کنیم که برای برخی حدود ۳۱ تا ۴۰ درصد هم افزایش داشته‌ایم. لطفا صدای من را به گوش مسئولان برسانید.

● چند ماه پیش در همین ستون اطلاع دادم که دو قطعه باغ انار واقع در انتهای پونک بلوار سیمون‌بولیوار نبش الوند و مرادآباد وجود دارد که هرسال بهار این درختان جوانه می‌زنند، گل می‌دهند و شبانه همه این درختان را آتش می‌زنند. این مسئله را بارها به شهرداری اطلاع دادم ولی متأسفانه هیچ‌گونه اقدامی صورت نگرفت. هفته گذشته باز درختان به‌گل‌نشسته را آتش زدند که با کمک آتش‌نشانی بخشی از آنها نجات یافتند. حال که شهرداری نمی‌تواند یا نمی‌خواهد جلوی این فاجعه را بگیرد، سازمان محیط زیست یا سازمان‌های مردم‌نهاد به داد این درختان برسند.

بازتاب

● **پاسخ روابط‌عمومی شرکت واحد اتوبوس‌رانی تهران و حومه:** احتراما، با عنایت به مطلب مندرج در آن روزنامه به تاریخ ۱۳۹۵/۰۳/۱۳، با عنوان «ازدحام طاقت‌فرسای مسافران در اتوبوس‌های خط خاوران- آزادی» به آگاهی می‌رساند: طبق بررسی‌های به‌عمل‌آمده در خط تندرو پایانه آزادی- پایانه خاوران تعداد ۱۲۰ دستگاه اتوبوس طبق زمان‌بندی تعیین‌شده در ساعات پیک مسافر هر ۶۰ ثانیه و در ساعات دیگر هر سه دقیقه، مشغول خدمت‌رسانی به شهروندان گرامی می‌باشد. لذا درخصوص تراکم زیاد مسافر در ایستگاه‌ها، با هماهنگی به‌عمل‌آمده در زمان پیک مسافر، تعدادی از اتوبوس‌ها به صورت یکدست اقدام به برداشت مسافر می‌نمایند و امید است مشکل طرح‌شده کاهش یابد.